

Від редактора:

Багато років поспіль ми невтомно нарікаємо на байдужість держави до проблем сільгоспвиробників, недостатність фінансової підтримки, недолугість адміністрування, а подеколи навіть і, так би мовити, шкодочинність певних державних новацій, на недобросовісність трейдерів, транспортників тощо. Все це має місце. Але існує й зворотній бік медалі: низький рівень консолідованості і взаємодовіри серед самих сільгоспвиробників. Адже зменшити ступінь залежності від посередницьких та державних структур цілком реально і, виявляється, неабияк вигідно. Варто лише домовитися з кількома сусідами, і, наприклад, збудувати спільний елеватор чи купити кілька зерновозів. На жаль, мало хто дає собі клопіт рахувати наперед. А наша ментальна схильність до містечкової конкуренції (нехай у сусіда корова здохне) і категорична нездатність домовлятися одне з одним зрештою призводять до того, що програють усі.

Пропонуємо до вашої уваги інформацію для роздумів, що її підготували фахівці Аграрного союзу України.

ВТРАТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ КООПЕРАТИВНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Дощова погода протягом осені 2013 року спричинила значне підвищення вологості зерна кукурудзи, соняшнику, інших культур, що, своєю чергою, потребує додаткових витрат на сушіння. В умовах низьких цін на збіжжя це стало черговим ударом по бюджету сільськогосподарських товаровиробників, оскільки ще більше зменшило виручку від реалізації продукції.

Нині в Україні зареєстровано 759 сертифікованих складів ємністю 30,8 млн тонн. Водночас, у поточному маркетинговому році поряд із високим валовим збором кукурудзи (30 млн тонн) надходить також доволі значний урожай соняшнику на зерно (10,6 млн тонн). Слід взяти до уваги й необхідність зберігання і сушіння частини врожаю пшениці, ріпаку, сої.

У 2013 році вологість кукурудзи, за експертними даними, становила 27%, соняшнику — 15%, тоді як базові показники для зерна дорівнюють 14% і 8% — для соняшнику. За нашими оцінками, приблизно 75% валового збору кукурудзи та 60% соняшнику на зерно потребують досушування до базисних показників. Можна стверджувати, що сушіння збіжжя потребують усі регіони України, окрім південних.

За розрахунками АСУ, втрати товаровиробників за умов наявної логістики та необхідності сушіння 22,6 млн тонн кукурудзи і 6,4 млн тонн соняшнику сягатимуть 5,3 млрд грн. Водночас ці кошти могли б стати доходом товаровиробників, якби вони мали власну систему кооперативної логістики.

Собівартість послуг елеваторів, за нашими оцінками, становить приблизно половину вартості встановлених тарифів за приймання, сушіння, очищення та зберігання, забезпечуючи їхнім власникам рентабельність близько 100%. **Таким чином, у разі наявності у товаровиробників власної кооперативної логістики маржа комерційних і державних елеваторів залишалася б у товаровиробників і створювала б додатковий дохід 196 грн/т кукурудзи і 139 грн/т соняшнику, що на рівні держави «виливається» у 5,3 млрд грн.**

Слід також зазначити, що товаровиробник істотно втрачає в ціні **через слабкі конкурентні позиції**. Зокрема, нестача потужностей для сушіння і зберігання збіжжя, відсутність кредитних ресурсів і потреба у готівці для операційної діяльності спонукають товаровиробників реалізувати продукцію за низькими і не вигідними цінами у період збирання врожаю.

Розрахунок втрат сільськогосподарських товаровиробників через відсутність кооперативної логістики						
	Наявна елеваторна система			Система кооперативної логістики		
	кукурудза	соняшник на зерно	разом	кукурудза	соняшник на зерно	разом
Вартість послуг елеваторів (приймання, сушіння, очищення і зберігання) згідно з тарифами , грн/т	403	262	X	207	123	X
Собівартість послуг елеватора, грн/т	207	123	X	207	123	X
Прибуток елеватора, грн/т	196	139	X	0	0	X
Рентабельність, %	94,7	113,0	X	0	0	X
± до ціни товаровиробника	-196	-139	X	+196	+139	X
Цьогорічні обсяги сушіння кукурудзи і соняшнику, % вал. збору	75%	60%	X	75%	60%	X
Цьогорічні обсяги сушіння кукурудзи і соняшнику, млн тонн	22,6	6,4	29	22,6	6,4	29
Доходи/втрати товаровиробників через відсутність кооперативної логістики, млн. грн	-4429,6	-889,6	-5319,2	+4429,6	+889,6	+5319,2

Поточного маркетингового року олісекстракційні підприємства, спекуюючи на очікуванні високих урожаїв олійних та інформації про зниження світових цін на олію, знизили закупівельні ціни на соняшник до **2750–3050 грн/т у серпні – жовтні 2013 р.** Це безпрецедентно низький рівень за останні два маркетингові роки.

Разом з тим, розрахунки АСУ підтверджують, що навіть за умови зниження світових цін на соняшникову олію **сильні конкурентні позиції сільгосптоваровиробників дали б їм змогу**

утримати закупівельну ціну на соняшник на рівні 3400–3600 грн/т. І навпаки, неможливість відстояти свої позиції призводить до втрат товаровиробників – близько 500 грн на 1 тонні реалізованої продукції, що може «вилитися» в 5,3 млрд грн у розрахунку на весь валовий збір соняшнику.

Таким чином, загальні втрати товаровиробників у 2013/2014 МР можуть сягнути понад 10 млрд грн. За втрачені кошти можна побудувати 300 кооперативних елеваторів потужністю 25 тис. тонн. ■